

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
POWIATU CHODZIESKIEGO
NA LATA 2021-2030**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chodzieży

Chodzież 2021

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	3
2. Charakterystyka Powiatu Chodzieskiego	4
3. Demografia	5
4. Podstawy prawne i zadania powiatu z zakresu pomocy społecznej	7
5. Instytucje pomocy społecznej w Powiecie Chodzieskim	13
6. Diagnoza problemów społecznych w Powiecie Chodzieskim	21
6.1. Bezrobocie	21
6.2. Kwestia niepełnosprawności	23
6.3. Dziecko pozbawione opieki rodziny	31
6.4. Kwestia przestępczości, uzależnień i przemocy	38
7. Analiza SWOT	42
7.1. Mocne strony	42
7.2. Słabe strony	43
7.3. Szanse	44
7.4. Zagrożenia	44
8. Misja	45
9. Cele strategiczne, operacyjne i zadania	46
10. Źródła finansowania działań przewidzianych do realizacji strategii	55
11. Monitoring i ewaluacja	55
12. Zakończenie	56
13. Spis tabel	57

1. WSTĘP

Pomoc społeczna jest instrumentem polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Podstawowym narzędziem realizacji lokalnej polityki społecznej jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Termin strategii funkcjonuje w obszarze społecznym już od kilkunastu lat.

Obowiązek opracowania i realizacji strategii na szczeblu powiatowym wynika z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, na mocy którego do zadań własnych powiatu należy „opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami”.

Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną na poziomie społeczności lokalnej, jak i na poziomie rodziny i jednostki oraz konieczność wypracowania niekonwencjonalnych form pomocy, wymaga systemowego i profesjonalnego diagnozowania problemów społecznych w skali powiatu.

Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie Powiatu Chodzieskiego sporządzona została w oparciu o dane będące w dyspozycji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Chodzieży, Ośrodków Pomocy Społecznej działających na terenie powiatu, danych uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Chodzieży, urzędu statystycznego i innych instytucji.

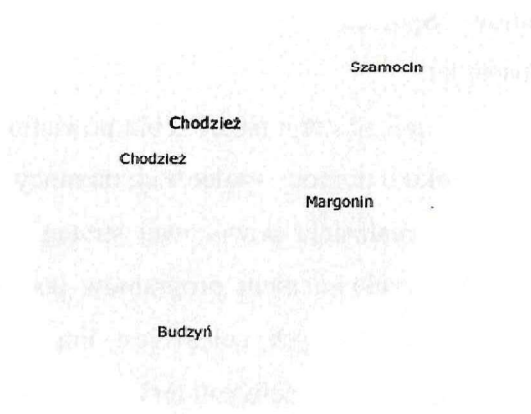
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Chodzieskiego na lata 2021-2030 to dokument służący wskazaniu kierunku, w którym powinna zmierzać polityka społeczna realizowana na terenie Powiatu Chodzieskiego.

Opracowana strategia umożliwi inicjowanie i wdrażanie różnorodnych rozwiązań mających na celu poprawę sytuacji życiowej osób i grup społecznych, wymagających okresowego lub długofalowego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i pomocy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Aby jednak takie rozwiązania były możliwe konieczna jest współpraca samorządów, instytucji i organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie powiatu włączających się w realizację strategii.

2. CHARAKTERYSTYKA POWIATU CHODZIESKIEGO

Powiat chodzieski położony jest w północnej części województwa wielkopolskiego, po południowej stronie rzeki Noteć. Został utworzony w 1999 roku w ramach reformy administracyjnej. Siedzibą powiatu jest miasto Chodzież.

Rysunek 1. Powiat Chodzieski

Powiat graniczy z powiatem: pilskim, czarnkowsko-trzcianeckim, wągrowieckim i obornickim. Powierzchnia powiatu wynosi 685 km² i obejmuje 5 gmin:

- miejską Chodzież – 13 km²,
- wiejską Chodzież - 213 km²,
- miejsko-wiejską Budzyń - 209 km²,
- miejsko-wiejską Margonin - 123 km²
- miejsko-wiejską Szamocin - 127 km².

Rysunek 2. Gminy powiatu w km²

Tabela 1. Liczba mieszkańców przypadająca na w km²

Liczba mieszkańców przypadająca na km ²		
Nazwa gminy	2018	2019
Chodzież (miasto)	1463	1447
Chodzież (gmina)	28	29
Szamocin (miasto i gmina)	59	59
Margonin (miasto i gmina)	53	52
Budzyń (miasto i gmina)	41	41

*Dane: Główny Urząd Statystyczny

Z uwagi na

urozmaiconą rzeźbę terenu, powiat ma znakomite warunki do wypoczynku z dala od zgiełku, na łonie natury w przyjaznym środowisku i świetnym mikroklimacie.

Na tę atrakcyjność w znacznej mierze wpływa bogate zróżnicowanie krajobrazu, malowniczo położone jeziora, trasy rowerowe, ścieżki edukacyjne.

3. DEMOGRAFIA

Podstawowym wskaźnikiem procesów demograficznych jest liczba ludności. Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 roku liczba ludności Powiatu Chodzieskiego wynosiła 46.824 osoby z czego mężczyzn było 23.005, a kobiet 23.819.

Dokonano także porównania liczby ludności powiatu z 2018 i 2019 roku.

Stąd liczba ludności Powiatu Chodzieskiego według stanu na dzień 31.12.2019 roku wynosiła 47.055, z czego 50,9% to kobiety a 49,1% mężczyźni. Ponad połowa tych osób zamieszkuje w mieście. Ludność miejska skupiona została w 4 miastach i liczyła 25.655 mieszkańców co stanowiło ponad połowę mieszkańców 54,52%. Pozostała część mieszkańców zamieszkiwała tereny wiejskie i stanowiło to 45,48%. Liczba kobiet i mężczyzn na terenie powiatu jest porównywalna. Przeważają kobiety w liczbie 869 mieszkańek. Podobna sytuacja kształtowała się w roku 2018.

Ludność w latach 2018-2019 poszczególnych gminach przedstawia się następująco:

Tabela 2. Ludność Powiatu Chodzieskiego stan na dzień 31 grudnia 2018 roku

Nazwa Gminy	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Wieś	Miasto
Chodzież (miasto)	8.866	9.818	18.684	0	18.684
Chodzież (gmina)	3.064	3.003	6.067	6.067	0
Szamocin (miasto i gmina)	3.739	3.769	7.508	3.286	4.222
Margonin (miasto i gmina)	3.261	3.207	6.468	3.449	3.019
Budzyń (miasto i gmina)	4.272	4.230	8.502	8.502	0
Powiat chodzieski	23.202	24.027	47.229	21.304	25.925

*Dane: Główny Urząd Statystyczny

Tabela 3. Ludność Powiatu Chodzieskiego stan na dzień 31 grudnia 2019 roku

Nazwa Gminy	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Wieś	Miasto
Chodzież (miasto)	8.764	9.716	18.480	0	18.480
Chodzież (gmina)	3.064	3.036	6.100	6.100	0
Szamocin (miasto i gmina)	3.729	3.773	7.502	3.310	4.192
Margonin (miasto i gmina)	3.243	3.204	6.447	3.464	2.983
Budzyń (miasto i gmina)	4.293	4.233	8.526	8.526	0

Powiat chodzieski	23.093	23.962	47.055	21.400	25.655
--------------------------	--------	--------	--------	--------	--------

*Dane: Główny Urząd Statystyczny

Tabela 4. Ludność powiatu chodzieskiego w % według ekonomicznych grup wiekowych stan na dzień 31.12.2018 roku

Nazwa Gminy	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny	Ogółem %
Chodzież (miasto)	16,60	59,20	24,30	100,1
Chodzież (gmina)	21,40	62,30	16,40	100,1
Szamocin (miasto i gmina)	20,20	62,20	17,60	100
Margonin (miasto i gmina)	21,40	61,30	17,30	100
Budzyń (miasto i gmina)	20,30	62,50	17,10	99,9

*Dane: Główny Urząd Statystyczny

Tabela 5. Ludność powiatu chodzieskiego w % według ekonomicznych grup wiekowych stan na dzień 31 grudnia 2019 roku

Nazwa Gminy	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny	Ogółem %
Chodzież (miasto)	16,50	58,60	25,00	100,1
Chodzież (gmina)	20,80	62,30	16,90	100
Szamocin Miasto i gmina)	20,10	62,00	17,90	100
Margonin (miasto i gmina)	20,90	61,10	18,00	100
Budzyń (miasto i gmina)	20,50	61,90	17,60	100

*Dane: Główny Urząd Statystyczny

Analiza ekonomiczna ludności powiatu chodzieskiego wskazuje, iż najliczniejszą grupę społeczną stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym pozostaje na podobnym poziomie.

Warto również wskazać, iż niestety powiat ma ujemny przyrost naturalny. Prognozowana liczba mieszkańców według stanu na koniec 2050 roku wynosić będzie 41.419, czyli nadal następować będzie spadek spowodowany mniejszą liczbą urodzeń i zmianą struktury wiekowej mieszkańców.

4. PODSTAWY PRAWNE I ZADANIA POWIATU Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom, rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Art. 7 ustawy o pomocy społecznej stanowi, iż pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

1. ubóstwa,
2. sieroctwa,
3. bezdomności,
4. niepełnosprawności,
5. długotrwałej lub ciężkiej choroby,
6. przemocy w rodzinie,
7. potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
8. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
9. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
10. trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali status uchodźcy,
11. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
12. alkoholizmu i narkomanii,
13. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
14. klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Aby jednak działania były skuteczne potrzebna jest spójność pomiędzy potrzebami a rodzajem udzielonego wsparcia. Pracownik pomocy społecznej powinien pomagać wszędzie tam, gdzie człowiek nie jest w stanie sam sobie poradzić. Strategia jest to sztuka angażowania całego zbioru środków na rzecz osiągnięcia celu.

Powiat realizuje zadania własne oraz zadania z zakresu administracji rządowej w zakresie pomocy społecznej, pieczy zastępczej, oraz rehabilitacji społecznej i zawodowej na podstawie niżej przedstawionych aktów prawnych.

I. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876)

Do zadań własnych powiatu wynikających z art. 19 ustawy o pomocy społecznej należy:

1. opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób

- niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami;
2. prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;
 3. przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze;
 4. pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej domy pomocy dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się;
 5. pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyty czasowy;
 6. prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób;
 7. prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
 8. prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej;
 9. udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
 10. szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu;
 11. doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu;
 12. podejmowanie innych działań wynikających z rozeznanych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
 13. sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
 14. utworzenie i utrzymanie powiatowego centrum pomocy rodzinie.

Art. 20 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej określa zadania realizowane przez powiat z zakresu administracji rządowej. Należą do nich m.in.:

1. pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach w zakresie indywidualnego programu integracji, oraz opłacanie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
2. prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
3. realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
4. udzielanie cudzoziemcom, pomocy w zakresie interwencji kryzysowej.

II. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249)

Art. 6 ust. 3 w/w ustawy określa zadania własne powiatu:

1. opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
2. opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
3. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia i interwencji kryzysowej.

Art. 6 ust. 4 ustawy wskazuje zadania z zakresu administracji rządowej:

1. tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
2. opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

III. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 573)

Art. 35 a ust. 1 określa następujące zadania do realizacji;

1. opracowywanie i realizacja powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych;
2. podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności;
3. opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa;
4. współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób;
5. dotyczących rehabilitacji zawodowej i społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych w tym dofinansowanie:
 - uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych;
 - sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych;
 - zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów;
 - likwidacji barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych;
 - rehabilitacji dzieci i młodzieży;
 - kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej;
 - przyznawania osobom niepełnosprawnym środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.

Art. 6 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej:

Prowadzenie działalności Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

IV. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821)

Art. 180 ustawy wskazuje zadania własne powiatu tj:

1. opracowanie i realizacja 3 letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zwierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;

2. zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
3. organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielniania;
4. tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
5. prowadzenie placówek opiekuńczo wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
6. organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenie rodzinnego domu dziecka, lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
7. organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
 - grup wsparcia,
 - specjalistycznego poradnictwa.
8. wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
9. zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
10. prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
11. kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka;
12. finansowanie:
 - świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu;

- pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze, lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,

- szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;

13. sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego stosowanego w urzędach administracji publicznej;

14. przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w art. 194 ust. 8.

Art. 181 ustawy mówi o zadaniach zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat:

51. realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu, o którym mowa w art. 187 a ust.1;

52. finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust. 3;

53. finansowanie dodatku wychowawczego i dodatku do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a.

5. INSTYTUCJE POMOCY SPOŁECZNEJ W POWIECIE CHODZIESKIM

Zasobami, które umożliwiają rozwiązywanie problemów społecznych są instytucje działające na terenie powiatu. Funkcjonują one w obszarze polityki społecznej i prowadzą szereg działań

na rzecz mieszkańców powiatu. Należą do nich zarówno jednostki samorządowe jak i różnego rodzaju organizacje społeczne.

Wykaz jednostek i placówek pomocy społecznej w Powiecie Chodzieskim:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chodzieży
2. Dom Pomocy Społecznej w Chodzieży
3. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chodzieży
4. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chodzieży
5. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szamocinie
6. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Budzynie
7. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Margoninie
8. Powiatowa Komenda Policji w Chodzieży
9. Warsztat Terapii Zajęciowej w Chodzieży
10. Miejski Ośrodek Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chodzieży
11. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Chodzieży

Podstawy organizacji pomocy społecznej oparte zostały na zasadzie pomocniczości państwa. Zasada ta rozumiana jest jako zapobieganie, a w razie wystąpienia sytuacji uzasadniających korzystanie z pomocy społecznej, wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Pomocniczość zakłada, że to przede wszystkim jednostka czyli rodzina jest obarczona koniecznością zapewnienia sobie odpowiednich warunków socjalno-bytowych i zabezpieczenia wszystkich swoich potrzeb.

Jednostki pomocy społecznej powinny wkraczać dopiero w sytuacji takiej dysfunkcji jednostki lub rodziny, w której podmioty te nie są w stanie samodzielnie zapewnić sobie warunków pozwalających na życie w określonych standardach, przyjętych w danym społeczeństwie. Jednocześnie ważne jest, aby pomoc ze strony systemu pomocy społecznej skupiała się nie tylko na działaniach ratowniczych, lecz także na aktywizacji osób potrzebujących, aby mogły powrócić do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Na opiekę społeczną jednostki pomocy społecznej przeznaczają coraz więcej środków finansowych co stanowi bardzo duże obciążenie dla budżetów gmin i powiatu.

Problemy społeczne takie jak niepełnosprawność, przemoc, bezdomność, przestępczość, uzależnienia, brak pracy niestety dotykają coraz większą liczbę osób.

Liczba osób objętych systemem pomocy społecznej ulega nieustannym zmianom. Decydujący wpływ na korzystanie z pomocy społecznej mają regulacje prawne. Podstawową przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny. Kryterium dochodowe podlega weryfikacji co 3 lata. Zazwyczaj niski poziom kwot uprawniających do otrzymania świadczeń zawęży liczbę osób potrzebujących i w znaczny sposób może wypaczyć skalę potrzeb i ubóstwa.

Czynnikiem, który w bardzo znaczny sposób przyczynił się do poprawy jakości życia gospodarstw domowych jest Program „Rodzina 500+” realizowany od 1 kwietnia 2016 roku. Program ma za zadanie pomoc rodzinom w wychowaniu dzieci poprzez comiesięczne świadczenie wychowawcze na dziecko do 18 roku życia.

Liczba rodzin korzystających z systemu pomocy społecznej w gminach Powiatu Chodzieskiego przedstawia się następująco:

Tabela 6. Liczba i typ rodzin objętych pomocą ośrodków pomocy społecznej w poszczególnych gminach w latach 2018-2020

Gmina	Miasto Chodzież		Gmina Chodzież		Budzyń		Margonin		Szamocin	
Liczba rodzin										
Rok	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
<i>Rodziny ogółem</i>	342	354	111	133	164	166	291	273	168	140
<i>Liczba dzieci w rodzinie</i>	51	52	12	9	13	4	113	113	22	21
1										
2	47	44	14	18	15	7	51	48	28	11
3	19	23	10	13	11	4	40	33	12	12
4 i więcej	13	12	4	5	10	6	87	79	9	7
<i>Rodziny niepełne ogółem</i>	62	56	13	20	24	24	35	32	20	13
<i>Liczba dzieci w rodzinie</i>	31	24	3	4	9	11	20	22	8	5
1										
2	20	21	6	11	9	7	9	6	7	4
3	5	6	4	5	4	4	4	3	2	2
4 i więcej	6	5	0	0	2	2	2	1	3	2
<i>Rodziny emerytów i rencistów ogółem</i>	77	69	23	41	35	51	75	74	57	54
<i>O liczbie osób</i>	49	45	7	16	20	28	40	46	27	29
1										

2	15	13	10	9	15	20	20	18	18	14
3	8	7	3	10	0	3	8	5	10	9
4 i więcej	5	4	3	6	0	0	7	5	2	2
<i>Małżeństwa bezdzietne ogółem</i>	15	15	Brak danych	Brak danych	29	15	Brak danych	Brak danych	13	9
<i>Osoby samotnie gospodarujące ogółem</i>	157	170	48	58	76	76	Brak danych	Brak danych	59	53

*Dane: z ośrodków pomocy społecznej

Gmina	Miasto Chodzież	Gmina Chodzież	Budzyń	Margonin	Szamocin
Liczba rodzin					
Rok	2020	2020	2020	2020	2020
<i>Rodziny ogółem</i>	118	149	126	263	121
<i>Liczba dzieci w rodzinie 1</i>	36	12	60	50	52
2	48	18	28	38	19
3	22	11	12	15	16
4 i więcej	12	4	26	7	34
<i>Rodziny niepełne ogółem</i>	37	16	11	35	14
<i>Liczba dzieci w rodzinie 1</i>	13	3	7	23	3
2	15	8	2	8	6
3	6	5	0	3	2
4 i więcej	3	0	2	1	3
<i>Rodziny emerytów i rencistów ogółem</i>	57	23	54	69	39
<i>O liczbie osób 1</i>	35	9	34	48	23
2	15	7	14	14	10
3	5	5	4	3	4
4 i więcej	2	2	2	4	2
<i>Małżeństwa bezdzietne ogółem</i>	18	2	14	22	-
<i>Osoby samotnie gospodarujące ogółem</i>	174	66	61	109	-

Z przedstawionych powyżej danych wynika, iż ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej korzystało odpowiednio 1.076, 1.066 oraz 777 rodzin. Dane zawarte w tabeli obrazują, iż najwyższy spadek liczby rodzin korzystających z pomocy odnotowano w gminie Szamocin i

Margonin. Ośrodki pomocy społecznej świadczą różne formy wsparcia m.in. wsparcie finansowe, świadczenia w naturze, praca socjalna, specjalistyczne poradnictwo.

Tabela 7. Identyfikacja najczęściej występujących powodów przyznania pomocy społecznej przez ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Chodzieskiego.

Gmina	Miasto Chodzież		Gmina Chodzież		Budzyń		Margonin		Szamocin	
Liczba rodzin										
Rok	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
<i>Ubóstwo</i>	182	205	71	70	17	18	210	161	66	44
<i>Sieroctwo</i>	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
<i>Bezdomność</i>	16	18	6	6	4	5	4	4	5	4
<i>Ochrona macierzyństwa</i>	30	26	18	21	15	17	44	36	12	8
<i>Bezrobocie</i>	129	162	57	43	51	38	179	158	91	63
<i>Niepełnosprawność</i>	122	139	65	61	71	58	76	63	53	47
<i>Długotrwała choroba</i>	198	212	56	45	78	79	95	104	60	53
<i>Bezradność</i>	45	50	46	48	52	47	10	9	20	15
<i>Rodziny niepełne</i>	32	28	17	17	17	14	7	7	10	11
<i>Rodziny wielodzietne</i>	2	1	5	6	17	14	2	2	8	6
<i>Alkoholizm</i>	18	14	23	18	12	6	16	16	15	14
<i>Narkomania</i>	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego</i>	6	5	3	3	4	4	4	5	2	2
<i>Kłęska żywiołowa</i>	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Inne...</i>	6	1	0	0	0	0	3	2	0	0

*Dane: z ośrodków pomocy społecznej

Gmina	Miasto Chodzież	Gmina Chodzież	Budzyń	Margonin	Szamocin
Liczba rodzin					
Rok	2020	2020	2020	2020	2020
<i>Ubóstwo</i>	149	69	13	127	38
<i>Sieroctwo</i>	0	1	0	-	0
<i>Bezdomność</i>	15	2	1	2	3
<i>Ochrona macierzyństwa</i>	18	8	11	34	11
<i>Bezrobocie</i>	112	45	33	150	62
<i>Niepełnosprawność</i>	103	59	55	58	31
<i>Długotrwała choroba</i>	162	39	76	97	45

<i>Bezradność</i>	7	49	34	11	17
<i>Rodziny niepełne</i>	31	17	11	7	9
<i>Rodziny wielodzietne</i>	4	12	7	1	5
<i>Alkoholizm</i>	19	16	5	12	22
<i>Narkomania</i>	1	0	0	0	2
<i>Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego</i>	7	1	2	3	2
<i>Kłęska żywiołowa</i>	0	0	-	0	0
<i>Inne...</i>	1	2	4	0	0

*Dane: z ośrodków pomocy społecznej

Jak wynika z powyższych danych pierwsza co do wielkości przyczyna korzystania z pomocy społecznej to długotrwała choroba, kolejna bezrobocie, niepełnosprawność i ubóstwo. Pozostałe przyczyny udzielania pomocy występują rzadziej lub sporadycznie jak np. klęska żywiołowa, sieroctwo czy narkomania.

Generalnie zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez gminy podzielone są na zadania własne (fakultatywne i obligatoryjne) i zadania z zakresu administracji rządowej.

Tabela 8. Przedstawia nakłady finansowe na udzielone świadczenia z pomocy społecznej w gminach – zadania własne w latach 2018-2020

Gmina	Miasto Chodzież		Gmina Chodzież		Budzyń		Margonin		Szamocin	
Wartość świadczeń										
Rok	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
<i>Schronienie</i>	48555	53732	33616	19114	3416	19049	0	0	116112	8132
<i>Posiłek ogółem</i>	56708	49807	10745	9939	100000	100788	75360	73870	49242	58111
<i>Ubranie</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Usługi opiekuńcze</i>	91933	113139	0	0	89381	12693	10994	12942	106680	113539
<i>Wydatki na świadczenia zdrowotne</i>	0	0	0	0	0	27569	0	0	0	0
<i>Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego</i>	0	0	5800	10000	0	0	0	0	0	0
<i>Sprawienie pogrzebu</i>	4938	7220	0	0	0	0	0	0	0	4000
<i>Zasiłki w naturze</i>	0	0	0	0	0	0	194769	165930	0	0

Zasiłki celowe w formie pieniężnej i w naturze ogółem	567168	481739	101085	96691	82516	86491	350779	392168	146695	133870
Ogółem wydatkowane środki	769302	705637	151246	135741	257313	246590	631902	644910	318729	3176520

*Dane: z ośrodków pomocy społecznej

Gmina	Miasto Chodzież	Gmina Chodzież	Budzyń	Margonin	Szamocin
Wartość świadczeń					
Rok	2020	2020	2020	2020	2020
Schronienie	37686	2475	198	20412	11508
Posiłek ogółem	12313	3967	13297	244308	67631
Ubranie	0	0	0	0	30
Usługi opiekuńcze	154110	2006	81509	4393	110965
Wydatki na świadczenia zdrowotne	0	0	6270	12782	-
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	2000	5000	19939	0	6000
Sprawienie pogrzebu	10749	0	0	0	0
Zasiłki w naturze	0	514	0	0	-
Zasiłki celowe w formie pieniężnej i w naturze ogółem	502157	35924	78425	81920	112162
Ogółem wydatkowane środki	719015	49886	199638	363815	307896

*Dane: z ośrodków pomocy społecznej

Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, iż najczęstszą formą pomocy świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej są zasiłki celowe w formie pieniężnej i w naturze.

Łącznie wszystkie gminy na ten cel w 2018 roku wydały 1.248.243 zł, natomiast w 2019 roku 1.188.959 zł a w 2020 roku Ośrodki nie poniosły żadnych kosztów na wydatki związane z odzieżą, niewielkie środki przeznaczone zostały na świadczenia zdrowotne, sprawianie pogrzebu oraz zasiłki przyznane w wyniku zdarzenia losowego.

Tabela 9. Przedstawia nakłady finansowe na udzielone świadczenia z pomocy społecznej w gminach – zadania zlecone w latach 2018 - 2020

Gmina	Miasto Chodzież	Gmina Chodzież	Budzyń	Margonin	Szamocin					
Wartość świadczeń										
Rok	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Zasilki stałe	245023	228975	124076	155412	57714	67590	152292	168506	68838	78926
Zasilek okresowy specjalny	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zasilki okresowe	152728	154229	53138	60157	38975	32027	463563	393525	61680	43406
Dodatki do renty socjalnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zasilek z tytułu ochrony macierzyństwa	0	0	0	0	0	0	25684	14808	0	0
Bilet kredytowy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zasilki rodzinne	1306938	1230027	974843	898522	1344891	1159159	1178800	1033065	1300897	1123679
Zasilki pielęgnacyjne	1265142	1440696	430898	514807	453776	529472	373839	429948	426262	484898
Ogółem wydatkowane środki	2969831	3053927	1582955	1628898	1895356	1788248	2194178	2039852	1855677	1730909

*Dane z ośrodków pomocy społecznej

Gmina	Miasto Chodzież	Gmina Chodzież	Budzyń	Margonin	Szamocin
Wartość świadczeń					
Rok	2020	2020	2020	2020	2020
Zasilki stałe	205934	141054	69661	145181	67495
Zasilek okresowy specjalny	0	16750 (specjalny zasiłek celowy)	0	0	0
Zasilki okresowe	119782	73659	28505	369636	59042
Dodatki do renty socjalnej	0	-	0	0	0
Zasilek z tytułu ochrony macierzyństwa	0	-	0	10426	0
Bilet kredytowy	0	0	0	0	0
Specjalistyczne	0	0	34220	0	0

<i>usługi opiekuńcze</i>					
<i>Zasiłki rodzinne</i>	955620	750063	944241	1025333	899648
<i>Zasiłki pielęgnacyjne</i>	1545904	569812	571721	464056	499855
Ogółem wydatkowane środki	2 827 240	1 551 338	1 648 348	2 014 632	1526040

*Dane z ośrodków pomocy społecznej

Z danych zawartych w tabeli wynika, iż na świadczenia w ramach zadań zleconych w Powiecie Chodzieskim wydatkowano w 2018 roku 10.497.997 zł, natomiast w 2019 roku przeznaczono 10.241.834 zł a w 2020 roku 9.567.598 zł. Różnica w wydatkowanych środkach w 2018 a w 2020 roku jest stosunkowo niewielka i wynosi 930.399 zł.

Z uwagi na obszar terytorialny ośrodki pomocy społecznej mają możliwość dokonania wnikliwej oceny sytuacji w środowisku i określenia potrzeb w zakresie minimalizowania i zapobiegania dysfunkcjom społecznym. Na poziomie samorządu pozostają również zadania niewymagające bezpośredniego wkładu finansowego. I tu ogromną rolę pełnią pracownicy socjalni, którzy poprzez pracę w środowisku tworzą grupy samopomocy, czy też pomagają w tworzeniu koalicji różnych partnerów na rzecz systemowych rozwiązań. Na pomoc społeczną przeznaczane są ogromne ilości środków, które niestety w dalszym ciągu są niewystarczające. Potrzeby zawsze przewyższają możliwości samorządów. Wzrost wydatków często odbywa się kosztem innych dziedzin np. nauki, ochrony zdrowia i bezpieczeństwa obywateli.

W przypadku samorządu powiatu w latach 2018-2020 wydatki na pomoc społeczną kształtowały się w następujący sposób:

Tabela 10. Przedstawia wydatki z budżetu Powiatu Chodzieskiego na pomoc społeczną w latach 2018-2020.

Wyszczególnienie	Rok		
	2018	2019	2020
Ogółem budżet powiatu	52 031 093,08	50 626 770,89	59 206 984,88
Środki finansowe na pomoc społeczną	5 259 501,39	5 612 408,07	6 706 998,26
Procentowy udział środków na pomoc społeczną	10,11%	11,09%	11,33%

*Dane: Starostwo Powiatowe Chodzież

Z przedstawionej tabeli wynika, iż powiat w roku 2020 przeznaczył o 1.447.496,87 zł więcej środków niż w 2018 roku.

6. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE CHODZIESKIM

6.1. Bezrobocie

Bezrobocie jest to zjawisko społeczne, polegające na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i pragnących ją podjąć nie znajduje zatrudnienia.

Do głównych przyczyn bezrobocia zaliczyć można m.in.:

- brak kwalifikacji, wykształcenia do potrzeb rynku,
- bezwzględnie wysokie dla pracodawców koszty pracy, niepokrywające korzyści ekonomicznych płynących z zatrudnienia pracownika,
- sztywne prawo pracy, pracodawcy obawiają się, iż regulacje prawne uniemożliwią im swobodny dobór pracownika,
- brak doświadczenia zawodowego przez absolwentów,
- wysokie czynsze, bariera popytu, zmienność warunków działania będące przyczyną regresu w sektorze prywatnym.

Skutki bezrobocia dotyczą bezpośrednio rodziny jako podstawową komórkę społeczną oraz jednostki jako jej części składowe. Brak pracy, przejście na zasiłek, z kolei jego utrata i ostatecznie korzystanie z pomocy społecznej – prowadzi najczęściej do ubóstwa ze wszelkimi jego konsekwencjami. Taka sytuacja wpływa destrukcyjnie na rodzinę i pełnienie jej podstawowych funkcji, na realizację zamierzonych celów, planów życiowych i zadań. Bezrobocie to także często czynnik konfliktogenny i nasilający patologie społeczne do których należy zaliczyć narkomanię, alkoholizm, przestępczość, kradzieże.

Dominującą grupą wśród osób bezrobotnych stanowią długotrwale bezrobotni i bez prawa do zasiłku. Warunkiem długotrwałego bezrobocia są poważne zmiany w psychice bezrobotnych oraz ich izolacja społeczna. Dla większej części tych ludzi bezrobocie staje się w coraz większym stopniu sposobem na życie, a co za tym idzie ich aktywizacja społeczna jest bardzo utrudniona. Długotrwale bezrobocie zmniejsza szanse na znalezienie pracy, a tym samym powoduje degradację materialną, a to bardzo często prowadzi do wykluczania społecznego. Szczególnie dotkliwe jest bezrobocie wśród osób powyżej 45 roku życia. Często brak pracy odbiera tym ludziom możliwość na godne życie, zaspokojenie potrzeb swoich i swoich najbliższych. Zazwyczaj osoby te mają już duże doświadczenie zawodowe, jednak często są postrzegani przez pracodawców jako zbyt zaawansowani wiekowo, by ich zatrudnić, a niestety za młodzi by otrzymać świadczenia przedemerytalne lub emeryturę. Kolejnym

niepokojącym zjawiskiem jest bezrobocie wśród ludzi młodych do 24 roku życia. Podjęcie zatrudnienia tuż po skończeniu szkoły bywa niełatwym wyzwaniem. Młodzi ludzie nie posiadają dostatecznej wiedzy i często mają trudności adaptacyjne.

Tabela 11. Bezrobotni według wieku, wykształcenia i stażu pracy z terenu Powiatu Chodzieskiego stan na dzień 31 grudnia 2018 - 2020 roku

Wyszczególnienie	Rok 2018			Rok 2019		Rok 2020	
		Liczba bezrobotnych	w tym liczba bezrobotnych kobiet	Liczba bezrobotnych ogółem	w tym liczba bezrobotnych kobiet	Liczba bezrobotnych ogółem	w tym liczba bezrobotnych kobiet
Wiek	18-24	149	108	178	117	229	157
	25 - 34	331	223	328	211	372	223
	35-44	374	188	347	182	400	201
	45-54	238	123	276	147	325	166
	55-59	161	93	182	102	182	113
	60 lat i więcej	73	0	91	0	103	0
Wykształcenie	Wyższe	94	63	97	52	116	65
	Policealne i średnie zawodowe	296	177	291	193	338	221
	Średnie ogólnokształcące	118	81	119	85	128	86
	Zasadnicze zawodowe	509	243	557	257	638	286
	Gimnazjalne i poniżej	309	171	338	172	391	202
Staż pracy	Od 1 roku	131	95	154	101	173	119
	1-5	334	227	371	229	440	275
	6-10	234	121	257	133	273	139
	11-20	305	139	269	136	297	129
	21-30	139	54	158	51	191	66
	30 i więcej	71	12	94	30	104	33
	Bez stażu	112	87	99	79	133	99
Ogółem		1326	735	1402	759	1611	860

Tabela 12. Bezrobotni w poszczególnych gminach Powiatu Chodzieskiego stan na dzień 31 grudnia w latach 2018 - 2020

	Rok 2018				
	Bezrobotni ogółem	w tym kobiety	Długotrwale bezrobotni ogółem	w tym kobiety	Niepełnosprawni bezrobotni
Miasto Chodzież	414	231	196	123	41
Miasto i Gmina Margonin	254	155	154	104	4
Miasto i Gmina Szamocin	270	180	163	119	12
Gmina Chodzież	168	114	75	58	9

Gmina Budzyń	220	146	89	76	14
Rok 2019					
	Bezrobotni ogółem	w tym kobiety	Długotrwale bezrobotni ogółem	w tym kobiety	Niepelnosprawni bezrobotni
Miasto Chodzież	452	260	170	106	42
Miasto i Gmina Margonin	281	166	153	99	12
Miasto i Gmina Szamocin	290	179	155	110	12
Gmina Chodzież	172	110	71	55	13
Gmina Budzyń	207	142	86	70	13
Rok 2020					
	Bezrobotni ogółem	w tym kobiety	Długotrwale bezrobotni ogółem	w tym kobiety	Niepelnosprawni bezrobotni
Miasto Chodzież	521	310	215	131	43
Miasto i Gmina Margonin	293	181	178	118	12
Miasto i Gmina Szamocin	369	232	184	126	17
Gmina Chodzież	206	139	93	68	14
Gmina Budzyń	223	152	113	84	13

Jak wynika z danych zawartych w tabeli największe bezrobocie występuje w mieście Chodzieży. Z kolei najmniejsze w Gminie Chodzież. Zjawisko i skalę bezrobocia należy rozpatrywać nie tylko pod kątem jego wielkości, ale również pod względem jego struktury.

Wśród zarejestrowanych w PUP na 31 grudnia 2020 roku największy odsetek stanowiły osoby w wieku 35-44 lata prawie 24,82%. Młodzież w przedziale wiekowym 18-24 stanowiły 14,21% ogółu bezrobotnych.

Utrzymującą się cechą bezrobocia jest niski poziom wykształcenia. Najwięcej bezrobotnych posiada poziom wykształcenia zasadniczy zawodowy gimnazjalny i poniżej. Osoby te stanowią około 64% ogółu bezrobotnych. Osoby niepełnosprawne w Powiecie Chodzieskim według stanu na koniec 2020 roku stanowiły około 6,14%.

6.2. Kwestia niepełnosprawności

Opracowując strategię rozwiązywania problemów społecznych należy położyć duży nacisk na kwestię problemów osób niepełnosprawnych.

Powszechnie uważa się, że niepełnosprawność jest jednym z głównych problemów współczesnego świata. Szacunkowo przyjmuje się, że osoby te stanowią 14,3% ogółu

społeczeństwa. Przyczyny niepełnosprawności są bardzo złożone. Za główne należy jednak uznać zagrożenie chorobami cywilizacyjnymi, słabość systemu opieki zdrowotnej, trudne warunki pracy, niska świadomość zdrowotna społeczeństwa.

Wiedza na temat kim są osoby niepełnosprawne, jak funkcjonują w społeczeństwie jest nadal niewielka. Niepełnosprawność dotyka ludzi niezależnie od wieku, statusu społecznego czy materialnego oraz warunków klimatycznych. Liczba osób niepełnosprawnych zarówno w Polsce jak i na świecie wciąż wzrasta. Dzieje się tak ponieważ wraz z postępem technicznym przybywa przyczyn powodujących niepełnosprawność.

Niepełnosprawność pociąga za sobą dyskomfort psychiczny. Daje to poczucie niskiej wartości, utrata pozycji społecznej, uzależnienie od innych członków rodziny, a także brak możliwości decydowania o własnym życiu. Na społeczeństwie spoczywa obowiązek wyrównywania szans życiowych osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałania ich dyskryminacji zarówno zawodowej jak i społecznej.

W Powiecie Chodzieskim funkcjonuje Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Chodzieży. Zespół na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz w oparciu o rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydaje odpowiednio orzeczenia o:

- stopniu niepełnosprawności osób, które ukończyły 16 rok życia,
- niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 16 roku życia,
- wskazaniach do ulg i uprawnień osób posiadających orzeczenia o inwalidztwie lub niezdolności do pracy, zwanymi „orzeczeniami o wskazaniach do ulg i uprawnień”.

Niepełnosprawnymi są zatem osoby, których stan fizyczny, psychiczny i umysłowy powoduje trwałe lub okresowe utrudnienia, ograniczenia bądź też uniemożliwia pełnienie ról i zadań społecznych.

Celem składania wniosków o ustalenie niepełnosprawności jest między innymi:

- a) zdobycie odpowiedniego zatrudnienia,
- b) szkolenia, w tym specjalistyczne,
- c) konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz techniczne,
- d) uzyskanie zasiłku pielęgnacyjnego,
- e) uczestnictwa w terapii zajęciowej,
- f) korzystanie z karty parkingowej,
- g) korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej,

- h) uzyskanie przez opiekuna świadczenia pielęgnacyjnego,
- i) uzyskanie prawa do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju,
- j) uzyskanie przez opiekuna prawa do nabycia urlopu wychowawczego w dodatkowym wymiarze,
- k) korzystanie z innych ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów.

W oparciu o dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Chodzieży dokonano analizy wydanych orzeczeń dla mieszkańców Powiatu Chodzieskiego.

Tabela 13. Liczba wydanych orzeczeń w latach 2018-2020

Ogólna liczba wydanych orzeczeń		
<i>Rok 2018</i>	<i>Rok 2019</i>	<i>Rok 2020</i>
1.053	1.064	973

*Dane z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Chodzieży

Z danych z tabeli wynika, iż Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2018-2020 wydał 3090 orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności. W 2019 roku nastąpiła lekka tendencja zwykła wydanych orzeczeń.

Tabela 14. Osoby niepełnosprawne orzeczone w latach 2018-2020

Osoby orzeczone w PZOoN					
			2018	2019	2020
Dzieci do 16 roku życia			175	161	156
Osoby powyżej 16 roku życia			878	903	817
Osoby powyżej 16 roku życia wyszczególnienie	Wiek	Od 16-25	49	52	59
		Od 26-40	82	82	79
		Od 41-60	296	252	252
	Wykształcenie	Mniej niż podstawowe	50	43	54
		Podstawowe	180	166	156
		Zasadnicze Zawodowe	287	321	300
		Średnie	223	248	214
	Płeć	Wyższe	57	56	61
		Kobiety	423	450	396
	Stopień	Mężczyźni	374	384	389
		Znaczny	219	249	236
		Umiarkowany	321	310	324
		Lekki	257	275	225

*Dane z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Chodzieży

Z tabeli przedstawionej powyżej wynika, iż największa grupa osób orzekanych to osoby w wieku 41-60 lat. Najwięcej wydano orzeczeń dla osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Zdecydowana większość spośród mieszkańców Powiatu Chodzieskiego to kobiety. W latach 2018-2020 wydano aż 1269 orzeczeń. Najliczniejszą grupę w przeciągu dwóch lat stanowiły osoby niepełnosprawne ze stopniem umiarkowanym, wydano 955 orzeczeń. Natomiast dla osób do 16 roku życia wydano w 2018-2020 roku najmniej orzeczeń tj. 492.

Tabela 15. Liczba i cel przyjętych wniosków – osoby po 16 roku życia

Liczba i cel złożenia wniosku	2018	2019	2020
Odpowiednie zatrudnienie	253	218	203
Szkolenie	9	3	2
Uczestnictwo w terapii zajęciowej	2	2	17
Konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	102	84	71
Korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej	58	70	57
Uzyskanie zasiłku pielęgnacyjnego	240	255	242
Korzystanie z karty parkingowej	125	160	139
Uzyskanie przez opiekuna świadczenia pielęgnacyjnego	21	19	26

*Dane z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Chodzieży

Jak wynika z powyższych danych w przeciągu trzech lat najwięcej wniosków osoby po 16 roku życia złożyły w celu uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego, aż 737 oraz odpowiedniego zatrudnienia – 674. Najmniej wniosków dotyczyło uczestnictwa w terapii zajęciowej i szkoleń.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych stanowi, że rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań w szczególności leczniczych, organizacyjnych, technicznych i społecznych zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym udziale tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

W Powiecie Chodzieskim w ramach systemu wsparcia, funkcjonują jednostki organizacyjne, których jednym z zadań jest niesienie pomocy i świadczenie opieki osobom niepełnosprawnym:

- a) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chodzieży dysponuje środkami Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ramach rehabilitacji społecznej,

- b) Powiatowy Urząd Pracy w Chodzieży dysponuje środkami Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ramach rehabilitacji zawodowej,
- c) Dom Pomocy Społecznej w Chodzieży,
- d) Warsztat Terapii Zajęciowej w Chodzieży.

Zadania powiatu z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych realizowane są głównie poprzez dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych takie jak:

- uczestnictwo osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się,
- sport, kultura, turystyka i rekreacja osób niepełnosprawnych,
- koszty tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.

Ponadto Powiat Chodzieski na rzecz osób niepełnosprawnych realizuje również zadania w ramach programu „Aktywny samorząd”.

Poniższe tabele przedstawią szczegółowe dane na temat realizowanych zadań w Powiecie Chodzieskim z zakresu rehabilitacji społecznej.

Tabela 16. Liczba przyznanych i wypłaconych dofinansowań w latach 2018 - 2020 do przedmiotów ortopedycznych , środków pomocniczych i sprzętu rehabilitacyjnego.

Przyznane dofinansowanie	Rok					
	2018		2019		2020	
	Liczba osób	Kwota	Liczba osób	Kwota	Liczba osób	Kwota
Sprzęt rehabilitacyjny	5	9 162	20	35 036	26	45 499
Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	190	121 966	339	307 998	366	436 906

*Dane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Chodzieży

Tabela 17. Liczba przyznanych i wypłaconych dofinansowań w latach 2018 - 2020 roku do likwidacji barier technicznych, architektonicznych i w komunikowaniu się

Rodzaj bariery	2018		2019		2020	
	Liczba osób	Kwota	Liczba osób	Kwota	Liczba osób	Kwota
Dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych	3	23 949	-	-	8	84 979
Dofinansowanie do likwidacji barier	2	3 724	6	10 416	7	31 666

technicznych						
Dofinansowanie do likwidacji barier w komunikowaniu się	-	-	0	0	16	29 753

*Dane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Chodzieży

Tabela 18. Liczba przyznanych i wypłaconych dofinansowań w latach 2018 - 2020 do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych

Turnusy rehabilitacyjne	2018		2019		2020	
	Liczba osób	Kwota	Liczba osób	Kwota	Liczba osób	Kwota
Osoby dorosłe	284	276 549	103	135 054	0	0
Dzieci i młodzież	24	26 068	16	22 893	0	0
Opiekunowie osób dorosły i dzieci	69	49 632	36	35 062	0	0

*Dane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Chodzieży

Centrum na zadania z zakresu różnych dofinansowań ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2018 roku przeznaczyło 511.050 zł. Pomoc otrzymało 577 osób. W 2019 roku przeznaczono na powyższy cel kwotę 546.459 zł na dofinansowani mogło liczyć 520 osób. Natomiast w roku 2020 przeznaczono kwotę 628.803 zł. Pomoc otrzymały 423 osoby.

Powiatowy Urząd Pracy w Chodzieży na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych w 2018 wydatkował ze środków PFRON 14.374 zł, a w 2019 roku 19.100 zł. W 2020 roku PUP wydatkował 30.000 zł. Pomoc przeznaczona była na staże dla osób niepełnosprawnych.

Na terenie powiatu chodzieskiego funkcjonuje Warsztat Terapii Zajęciowej w Chodzieży. Prowadzony jest przez Obywatelską Fundację na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych i Potrzebujących Pomocy w Chodzieży.

Warsztat Terapii Zajęciowej to placówka stwarzająca osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskiwania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Wskazania do uczestnictwa w warsztatach przyznaje osobie niepełnosprawnej Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

Warsztat realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej jak i zawodowej, które zmierzają do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności niezbędnej do samodzielnego funkcjonowania i aktywnego życia.

Główne cele rehabilitacyjne realizowane są w różnych formach zajęć warsztatowych. Terapia zajęciowa prowadzona była w:

- w pracowni gospodarstwa domowego,
- w pracowni rękodzielniczej,
- w pracowni ogrodniczo-plastycznej,
- w pracowni stolarskiej,
- w pracowni ceramicznej,
- w pracowni komputerowej,
- w pracowni gospodarczo-uzawadawiającej.

Koszty uczestnictwa osób niepełnosprawnych w warsztatach pokrywane są ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (90%) oraz środków powiatu (10%).

Tabela 19. Przedstawia finansowanie działalności Warsztatu Terapii Zajęciowej w Chodzieży w latach 2018 - 2020.

Wyszczególnienie	Rok		
	2018	2019	2020
Środki PFRON	636 180	705 744	799 344
Środki powiat	70 687	78 416	88 816
Ogółem	706 867	784 160	888 160
Ilość uczestników	35/39	39	39

*Dane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Chodzieży

Z przedstawionej powyżej tabeli wynika, iż ogółem środki na działalność warsztatu od roku 2018 ulegają ciągłym zwiększeniom. Na przełomie roku 2019-2020 nastąpił wzrost o 181.293 zł. Wynika to z przydziału wyższej kwoty algorytmu oraz ze zwiększenia liczby uczestników warsztatu.

„Program Aktywny samorząd”

Powiat Chodzieski od 2012 roku za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Chodzieży realizuje program „Aktywny samorząd”, którego celem jest wyeliminowanie lub